

YOSHLAR TARBIYASIDA IJTIMOIIY PEDAGOGIK FAOLIYAT MAZMUNI

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti talabasi

Abdullayeva Manzura Abduvali qizi

Annotatsiya :Ushbu ilmiy ish doirasida yoshlar tarbiyasida ijtimoiy pedagogik faoliyat, jamiyatning kelajagi bo'lgan yosh avlodni tarbiyalashda muhim rol o'ynashi yoritilgan.

Kalit so'zlar: pedagogika, tadqiqot metodlari, didaktika, jarayon, faoliyat, ta'lim, tarbiya, mahorat.

Аннотация: В рамках данной научной работы социально-педагогическая деятельность в воспитании молодежи играет важную роль в воспитании молодого поколения, которое является будущим общества.

Ключевые слова: педагогика, методы исследования, дидактика, процесс, деятельность, обучение, воспитание, умения.

Abstract: This scientific work highlights the important role that social pedagogical activity plays in the upbringing of youth, in educating the younger generation, who are the future of society. **Keywords:** pedagogy, research methods, didactics, process, activity, education, upbringing, skills.

Kirish: Pedagogika — bu ta'lim va tarbiya jarayonlarini o'rganuvchi fan bo'lib, insonlarni ma'naviy va jismoniy jihatdan rivojlantirish, ularda ilmiy va axloqiy ko'nikmalarni shakllantirish, shaxsning ijtimoiy faoliyatga tayyorlashni maqsad qilgan ilmiy va amaliy faoliyatdir. Pedagogika bilimlarining asosiy yo'nalishlari ta'lim, tarbiya, o'qituvchilik faoliyati, o'quv jarayonining metodologiyasi va metodikasini o'rganadi. Dunyoqarash, e'tiqod, ezgulik, go'zallik, yaxshilik, adolatga doir qarash va ko'nikmalarning shaxs sifatiga aylantirishi tarbiya yordamida amalga oshiriladi. Tarbiya — bu shaxsning ma'naviy, axloqiy, ijtimoiy va jismoniy jihatdan rivojlanishi, unga jamiyatda to'g'ri xulqatvor, qadriyatlar, bilimlar, va ko'nikmalarni o'rgatish

jarayonidir. Tarbiya jarayoni jamiyatning madaniy, axloqiy va ijtimoiy me'yorlari asosida shakllanadi va har bir davrda o'zgarib boradi, chunki tarbiya nafaqat o'quvchilarga, balki barcha yoshdagi insonlarga ta'sir ko'rsatadigan jarayondir.

Asosiy qism: Tarbiyalash va o'qitish natijasida insonda muayyan shaxs sifatlari shakllanadi. Yoshlar tarbiyasida ijtimoiy pedagogik faoliyat jamiyatning kelajagi bo'lgan yosh avlodni ma'naviy, axloqiy va jismoniy jihatdan rivojlantirishga qaratilgan. Bu faoliyatning mazmuni yoshlarning ijtimoiy muhitga moslashish, ular o'rtasida axloqiy qadriyatlarni, mehnatga munosabatni shakllantirish, shuningdek, mustaqil fikrlash va ijtimoiy faoliyatga tayyorlashni o'z ichiga oladi. Ijtimoiy pedagogik faoliyat yoshlarning ta'lim muassasalarida, oila va jamiyatda o'zaro hamkorlikda amalga oshiriladi. Bu jarayonning asosiy maqsadi yoshlarning shaxs sifatida shakllanishi, ijtimoiy mas'uliyatni his qilishlari va jamiyatda faollik ko'rsatishlariga yordam berishdir. Pedagoglar va ijtimoiy xodimlar tomonidan amalga oshiriladigan bu faoliyat, yoshlarni jamiyatda teng huquqli va mas'uliyatli fuqaro sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi. Yoshlar tarbiyasida ijtimoiy pedagogik faoliyat mazmuni didaktika bilan bevosita bog'liq bo'lib, bu jarayon yoshlarning ta'lim va tarbiyasini o'zgacha ijtimoiy va pedagogik sharoitlarda samarali amalga oshirishni ta'minlaydi. Didaktika — ta'lim jarayonining mazmuni, shakllari, usullari va vositalarini o'rganadigan pedagogikaning bir bo'laki bo'lib, yoshlarni ma'naviy, axloqiy va intellektual jihatdan rivojlantirishda asosiy o'rin tutadi. Ijtimoiy pedagogik faoliyat jarayoni quyidagi bosqichlardan iborat bo'lishi mumkin:

1. Tarbiyaviy muhitni yaratish: Yoshlar tarbiyasida ijtimoiy pedagogik faoliyatning boshlang'ich bosqichi — ta'lim va tarbiya jarayoniga ijtimoiy muhitni yaratishdir. Bu bosqichda o'quv muassasalarida va oilada yoshlarning o'zaro munosabatlari, shuningdek, o'quvchilarni o'z maqsadlari va qadriyatlari asosida tarbiyalash uchun mos sharoitlar tashkil etiladi.

2. Tarbiyaviy maqsad va vazifalarni belgilash: Ijtimoiy pedagogik faoliyatning asosiy vazifasi yoshlarni jamiyatda o'z o'rnini topishga tayyorlashdir. Bu bosqichda tarbiyaviy maqsadlar (axloqiy, ma'naviy, ijtimoiy)

aniq belgilanadi. Masalan, yoshlarni mehnatga, adolatga, qonunlarga hurmat va hurmat bilan munosabatda bo'lishga o'rgatish.

3. Metod va shakllarni tanlash: Tarbiya jarayonida foydalaniladigan metod va shakllar (interaktiv usullar, guruhli ishlar, rolli o'yinlar, seminarlar, treninglar va boshqalar) yoshlarning qiziqishlari, ehtiyojlari va shaxsiy xususiyatlariga mos kelishi kerak. Bu bosqichda tarbiyaviy faoliyatni samarali tashkil etish uchun pedagoglar va ijtimoiy xodimlar tomonidan to'g'ri metodlar tanlanadi.

4. Ta'lim va tarbiya jarayonining amalga oshirilishi: Bu bosqichda yoshlar bilan faol ishlash, ularga ijtimoiy va axloqiy ko'nikmalarni o'rgatish, o'zaro aloqalarni rivojlantirish va yoshlarning ijtimoiy mas'uliyatini oshirishga qaratilgan amaliy faoliyatlar amalga oshiriladi. Bu o'z ichiga ijtimoiy loyihalar, tadbirlar, va o'quv jarayonlarining bevosita tashkil etilishini oladi.

5. Natijalarni baholash va tahlil qilish: Ijtimoiy pedagogik faoliyatning yakuniy bosqichi yoshlarning ijtimoiy hayotga tayyorligini, axloqiy va ma'naviy rivojlanishini baholashni o'z ichiga oladi.

Bu bosqichda o'quvchilarning shaxsiy yutuqlari, tarbiya jarayonida erishilgan natijalar tahlil qilinadi va kelajakda amalga oshiriladigan faoliyatlar uchun takliflar beriladi. Shunday qilib, yoshlar tarbiyasida ijtimoiy pedagogik faoliyat jarayoni nafaqat ta'limni, balki tarbiya, ijtimoiy moslashuv va jamiyatga xizmat qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan tizimli jarayondir. Bu jarayon orqali yoshlar nafaqat bilim, balki ijtimoiy mas'uliyatni, axloqiy qadriyatlarni, mehnatga bo'lgan yondashuvni ham egallaydi. Ijtimoiy pedagogik faoliyatning faoliyati o'qituvchilar, murabbiylar, ijtimoiy pedagoglar va boshqa mutaxassislarining yoshlar bilan to'g'ridan-to'g'ri ishlashini talab qiladi. Ular yoshlarning ehtiyojlarini aniqlash, ularga mos ta'lim va tarbiya metodlarini tanlash va doimiy ravishda ularni qo'llab-quvvatlashda faoliyat yuritadilar. Shuningdek, ijtimoiy pedagogik faoliyat yoshlar bilan samarali aloqalar o'rnatish, ularning ijtimoiy muhitda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishini ta'minlashga qaratilgan. Ijtimoiy pedagogik faoliyat, ta'lim, tarbiya va mahoratning o'zaro bog'langan tizimidir. Bu faoliyat yoshlarni nafaqat bilim bilan ta'minlash, balki

ularda axloqiy, ijtimoiy va ma'naviy qadriyatlarni, mehnatga bo'lgan munosabatni shakllantirish, shuningdek, ijtimoiy hayotda muvaffaqiyatli faoliyat ko'rsatishga tayyorlashga qaratilgan. Ijtimoiy pedagogik faoliyatning mazmuni bu jarayonning samarali bo'lishi uchun ta'lim, tarbiya va mahoratni uyg'un ravishda amalga oshirishni talab qiladi. Ta'lim yoshlarni ilmiy bilimlar, qobiliyatlar va ko'nikmalar bilan ta'minlashni anglatadi. Bu jarayon nafaqat akademik bilimlarni o'zlashtirishga, balki yoshlarning dunyoqarashini shakllantirishga, o'z-o'zini rivojlantirish va mustaqil fikrlash qobiliyatlarini oshirishga ham qaratilgan. Ta'limning asosiy maqsadi yoshlarni o'z hayotini boshqarish va jamiyatda o'z o'rnini topish uchun zarur bilimlar va ko'nikmalar bilan ta'minlashdir. Ijtimoiy pedagogik faoliyatda ta'limning roli shundaki, u yoshlarning o'zini anglash, ijtimoiy mas'uliyatni his qilish, va jamiyatda ijtimoiy munosabatlarni to'g'ri tashkil etishga qaratilgan. Bu, o'z navbatida, yoshlarning ilmiy, axloqiy, va ijtimoiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Tarbiya, ijtimoiy pedagogik faoliyatning muhim jihati bo'lib, yoshlarni axloqiy va ma'naviy qadriyatlar asosida tarbiyalashni anglatadi. Tarbiya jarayonida yoshlar o'zlarining axloqiy xulq-atvorlarini shakllantiradi, to'g'ri qadriyatlarni o'zlashtiradi va jamiyatda hurmatli fuqarolar sifatida yashashni o'rganadilar. Tarbiyaning asosiy maqsadi yoshlarni ijtimoiy mas'uliyatni his qilishga, mehnatga, adolat va tenglikni hurmat qilishga, shuningdek, boshqalar bilan mehroqibatli aloqalarni o'rnatishga yo'naltirishdir. Tarbiya jarayonida ijtimoiy pedagogik faoliyat metodlari yoshlarni yuksak axloqiy qadriyatlar, yurtsevarlik, tenglik va mas'uliyat kabi tushunchalar bilan tanishtirish va ularda ularni amalga oshirish ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan. Mahorat ijtimoiy pedagogik faoliyatning muhim komponenti bo'lib, yoshlarni nafaqat ilmiy bilimlar, balki amaliy ko'nikmalar bilan ham ta'minlashni anglatadi. Mahorat yoshlarning ijtimoiy hayotda muvaffaqiyatli faoliyat ko'rsatish, jismoniy va aqliy salohiyatlarini to'liq ishlatish, shaxsiy va ijtimoiy maqsadlarni amalga oshirish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Ijtimoiy pedagogik faoliyatda mahoratni rivojlantirish, yoshlarni samarali muammolarni hal qilishga, o'z

xattiharakatlarini boshqarishga, ijtimoiy vaziyatlarda to'g'ri qarorlar qabul qilishga o'rgatishdan iboratdir. Bu ko'nikmalar nafaqat ta'lim jarayonida, balki kundalik hayotda ham zaruriyatdir. Yoshlarni jamiyatda o'zining shaxsiy mahoratini namoyish eta olishlari uchun ularni muammolarni hal qilishda va ijtimoiy aloqalarni boshqarishda o'qitish kerak.

Xulosa:Yoshlar tarbiyasida ijtimoiy pedagogik faoliyatning mazmuni ta'lim, tarbiya, didaktika va mahoratni o'zaro uyg'un ravishda amalga oshirishni anglatadi. Har bir komponentning o'ziga xos roli mavjud bo'lib, ularning birgalikda ishlashi yoshlarni nafaqat bilimli, balki axloqan to'g'ri tarbiyalangan, ijtimoiy mas'uliyatli va jismoniy va aqliy jihatdan rivojlangan shaxslar sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi. Pedagogika va tarbiya yoshlarni jamiyatga mos, axloqiy va ijtimoiy mas'uliyatni his qiladigan shaxslar sifatida tarbiyalashga qaratilgan. Didaktika jarayoni yoshlarning bilim va ko'nikmalarini samarali ravishda shakllantiradi, ta'lim va tarbiya esa ularni to'g'ri yo'nalishda rivojlantiradi. Mahorat esa yoshlarning amaliy ko'nikmalarini oshirib, ijtimoiy hayotda muvaffaqiyatli faoliyat ko'rsatishlariga yordam beradi. Bularning barchasi yoshlarni nafaqat bilimli, balki jamiyatda to'g'ri va samarali faoliyat yuritadigan shaxslar sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Hoshimov, A. (2012). Pedagogika asoslari. – T.: O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. Ushbu asarda pedagogika sohasidagi asosiy tushunchalar, metodlar va pedagogik faoliyatning umumiy printsiplari yoritilgan.
2. Raxmatullayeva, M. (2010). Yoshlar tarbiyasi va uning ijtimoiy pedagogik aspektlari. – T.: O'zbekiston davlat pedagogika universiteti. Ushbu asar yoshlar tarbiyasida ijtimoiy pedagogik faoliyatning o'rni va ahamiyatini tahlil qiladi.
3. Makhkamov, F. (2015). Pedagogik didaktika va uning jarayonlari. – T.: Ma'naviyat va ma'rifat. Didaktikaning nazariyasi va amaliyoti, o'quv jarayonida ta'lim va tarbiya jarayonlarini uyg'unlashtirish haqida batafsil tushuncha berilgan.

4. Ismoilova, N. (2017). Ta'lim tarbiyasining ijtimoiy aspektlari. – T.: Sharq. Ushbu asar ta'lim va tarbiyaning jamiyatda yoshlar tarbiyasiga ta'siri, yoshlarni ijtimoiylashtirishdagi ahamiyati haqida ma'lumot beradi.
5. G'ulomova, D. (2011). Pedagogik mahorat va uning yoshlarni tarbiyalashdagi roli. – T.: Fan va texnologiya. Bu kitobda pedagogik mahoratning yoshlarni samarali tarbiyalashdagi o'rni va metodik yondashuvlar muhokama qilingan.
6. Shodmonov, Sh. (2019). Yoshlar tarbiyasi: ta'lim va tarbiyaning integratsiyasi. – T.: O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi. Ushbu asar yoshlar tarbiyasida ta'lim va tarbiyaning integratsiyasini o'rganishga bag'ishlangan.
7. Akbarov, A. (2014). Pedagogik faoliyat va uning metodologiyasi. – T.: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. Pedagogik faoliyatning metodologik asoslari va pedagogik amaliyotdagi yondashuvlar yoritilgan.
8. Jabborov, M. (2013). Ta'limda innovatsion metodlar va pedagogik texnologiyalar. – T.: Fan va texnologiya. Ta'lim jarayonida innovatsion metodlar va pedagogik texnologiyalarning rolini tahlil qiladi.